

Kirken i verden af i dag

Kvindelige præster?

Katolik eller papist

Nyheder og debat

Kadi præsenterer sig selv som et forum for teologi, spiritualitet og samfund. Med den katolske kirke som ståsted og udgangspunkt har økumenien samt andre religioner og kirkens forhold til verden Kadi's fulde interesse.

Kadi hænger ikke „frit i luften“. Som altid er også den historiske dimension vigtig. Kadi stiller sig midt i kirkens historiske udvikling. Konkret betyder det at det sidste historiske vejskel på kirkens vej, nemlig Det Andet Vatikankoncil er retningsgivende for Kadi. Den reformproces, som blev indledt med konciliet, ønsker Kadi at støtte og fremme.

Kadi vil mere end blot formidle kendskab til fakta og begivenheder (som nyhedsbrev), men vil derudover være reflekterende og uddybende. Det indebærer:

m.h.t. teologien, at Kadi reflekterer over tidligere og nuværende teologiske meninger og holdninger, over kirkelige udtalelser og konkret kirkelig praksis,

m.h.t. spiritualitet, at Kadi redegør for, hvilke konsekvenser en troende erkendelse, som er vokset ud af sådanne refleksioner, har for et kristent samfund og for den enkelte kristnes holdning og handlen i hverdagen,

m.h.t. samfundet, at Kadi arbejder for at overvinde det gamle skel mellem „kirken og verden“. At være „verdens lys“, „jordens salt“ og en „surdej“ peger klart på det medansvar, vi som kristne har for verdens gang. Kadi vil bidrage til, at de problemer, verden konfronteres med, løses i lyset af evangeliet, dvs. i lyset af Jesu egne holdninger og handlinger.

Følgende nøgleord skal være normgivende for redaktionens arbejde:

Mangfoldighed, perspektiv, plads til flere vinkler, åbenhed overfor samtale, plads til gamle, glemte sandheder, vilje til at grave dybere, udfordring til dialog.

Redaktionen
September 2005

Hvorfor nyudgivelse af Katolsk Dialog?

Kære læsere!

To år er gået siden det gamle katolske dialog lukkede og tidspunktet kommet for en nyudgivelse af tidsskriftet - i ny form og med en samtidig lancering af en portal: www.kadi.dk

Formålet med nyudgivelsen er at genskabe det tidligere forum for dialog og som tidligere supplere Katolsk Orientering.

Den primære drivkraft i nyudgivelsen har for mit vedkommende været en respekt for jesuiternes virke, som jeg selv kender den, dvs. respekt for individet og baseret på en intellektuel tilgang til tro og viden.

Det var derfor ikke overraskende for mig at Niels Steensens Kollegium var positive overfor en nyudgivelse og naturligvis en stor glæde at p. A. Dekkers, S.J. også stiller sig bag nyudgivelsen.

Målsætningen for udgivelsen er uforandret den af Katolsk Dialog udformede.

Det hidtidige forum for dialog er udvidet med et debatforum og nyhedstjenesten er udvidet - heraf navnet „Katolsk dialog & information“ og findes i sin mest opdaterede form på vor portal www.kadi.dk

Jeg håber at kadi må medvirke til at skabe plads for en åben dialog.

Philip Palmer Jørgensen
Ansvarshavende redaktør

Philip Palmer Jørgensen.
Foto Omar Ingerslev

Kirken i verden af i dag

Af Kurt Hansen

For mange moderne kristne er den vigtigste adgang til troen IKKE katekismus-sandheder, men det at ane Guds virke i verden gennem andre mennesker, mener Kurt Hansen, der i denne artikel fortæller om hvordan kirken ændrede sit syn på omverdenen, den verdslige verden, radikalt gennem Andet Vatikan-koncil.

Skiftende redaktioner af Katolsk Dialog har haft Andet Vatikankoncil og ikke mindst dokumentet om 'Kirken i verden af i dag' som en af sine vigtigste inspirationskilder. Derfor har vi fundet det naturligt, at vi ved Katolsk Dialogs "genopstandelse" har valgt netop en beskrivelse af tilblivelsen af 'Kirken i verden af i dag', som en af artiklerne til første nummer.

Kom med senere

Da Andet Vatikankoncil for alvor begyndte at udforme de endelige tekster i slutningen af 1962 var "Kirken i Verden af i dag" overhovedet ikke med, og det viser noget om den proces hele kirken havde været i op til koncilet. På trods af antydninger om en anden placering af kirken i verdenssamfundet under Første Vatikankoncil årtier før, var der tale om en reel ændring i opfattelsen af verden omkring os. Kirken blev en del af verden ikke selve verden.

Det var derfor mere end banebrydende, da, koncilfædrene meget hurtigt i forløbet blev bedt om at tage stilling, selvom det ikke var en del af den oprindelige dagsorden.

Allerede 4. december 1962 lagde kardinal Suenens fra Belgien planer frem om et sådant skrift, og kraftigt støttet af de to paver Johannes XXIII og Paul VI blev arbejdet med at udarbejde det sat i værk, og det blev så vedtaget på den sidste samling.

Siden pave Leo XIII's banebrydende hyrdeskrivelse „Rerum nova-

rum“ fra 1891 og pave Pius XI opfølgende hyrdeskrivelse „Quadragesimo anno“ fra 1931 var der ellers ikke fra højeste sted sket meget m.h.t. kirkens engagement i verden.

Det var pave Johannes XXIII, der med indkaldelsen af koncilet og med rundskrivelsen Vort sociale ansvar fra 1961 havde slået de nye toner an. Her tog han fat på meget stor del af de problemer, som den moderne verden kæmper med: arbejdernes retfærdige løn, en ligelig fordeling af goderne, andel i ejerforholdet, de offentlige ydelser og ikke mindst de fattige landes ret til udvikling.

Den blev i 1963, på det tidspunkt hvor koncilet var i gang, fulgt op af rundskrivelsen „Pacem in terris“, hvor ikke mindst forholdet mellem stater og løsning af konflikter spiller en stor rolle, men hvor også menneskerettighederne understreges. Også her kalder paven i høj grad på lægfolkets engagement i løsningen af verdens problemer. Han skriver: „Vi griber lejligheden til endnu engang at opfordre vore børn til ivrigt at tage del i det offentlige liv og bidrage til den hele menneskeheds vel og deres nationale samfunds gavn.“ Og „de må være til stede i selve denne kulturs institutioner og indefra aktivt deltage

i deres liv. Eftersom samtidens menneskelige civilisation og kulturliv er særpræget ved videnskabens og teknikkens landvindinger, kan naturligvis ingen have indflydelse på de offentlige institutioner uden en omfattende, teknisk dygtighed og faglig erfaring.“

Paven understreger, hvor nødvendigt det er med en forbindelse mellem på den ene side de videnskabelige, tekniske og faglige kvalifikationer og på den anden side de religiøse værdier: „Hvis mennesker skal opnå at virkeliggøre disse grundprincipper, må de omhyggeligt arbejde hen imod for det første at følge love, der gælder for det enkelte fagområde, og kende dets særlige metoder. For det andet bør de i deres handlinger være i overensstemmelse med moralens forskrifter... Det er endvidere et fornuftigt forlangende, at mennesker, som i deres samvittighed adlyder de planer og bud, Gud har fastsat af hensyn til vores frelse, handler udadtil på en sådan måde, at deres videnskabelige, tekniske og faglige ydelser harmonerer med deres eget inderste, åndelige liv.“

Dialog med verden

I 1964, altså før koncilet sluttede, udsendte pave Paul VI en rundskri-

velse, *Ecclesiam Suam*, som også i høj grad var medvirkende til, at arbejdet med „Kirken i verden af i dag“ blev intensiveret, og i den rundskrivelse skrev han: „Kirken skal komme i dialog med verden, i hvilken den lever“.

Alt dette bidrog til, at den pastorale konstitution, „*Gaudium et spes*“ blev så vellykket, som den virkelig blev. Her slår kirken virkelig vinduerne op til verden, som den er i dag.

Det er i kapitel 4 vi finder de afgørende sætninger, der viser at kirken nu for alvor ønsker at løsrive sig fra de klassiske forestillinger og holdninger til verden for i stedet for

Pave Johannes XXIII

med iver og engagement igen at vende sig til den moderne verden med „de glæder og håb, den sorg og angst som vore dages mennesker føler“. „Kirken mener derfor, at både dens enkelte lemmer og dens samlede fællesskab kan være til stor hjælp for at gøre menneskeheden og dens historie mere menneskeværdig“. Vi får at vide, at det faglige og sociale hører sammen med det religiøse liv, og „Den kristne som forsømmer sine forpligtelser her i verden, forsømmer sine forpligtelser mod næsten“.

Kirken anerkender nu, at der ikke blot er én kultur. Kristi budskab må udtrykkes „gennem de forskellige folks forestillinger og sprog“ alt sammen for at opnå „en frugtbar kontakt mellem kirken og de forskellige kulturer“. Med Helligåndens hjælp bliver det nu hele Guds folks opgave, „at lytte til vor tids skiftende udtryksformer, skønne, tolke og tage stilling til dem i lyset af Guds ord“.

Engagement i Verden

Der kaldes nu for alvor på et engagement i verden. „For enhver som tjener det menneskelige fællesskab inden for familie- eller kulturlivet, det økonomiske og sociale liv, den nationale eller internationale politik, bringer i følge Guds plan sin betyde-

lige hjælp til det kirkelige fællesskab“.

Senere er denne linje fulgt op. I 1967 udsendte pave Paul VI således rundskrivelsen „Populorum progressio“, hvor han kraftigt understregede de kristnes ansvar for, at verdens goder blev retfærdigt fordelt, og for at udviklingen kom alle folk til gode. „Det må endnu engang gentages: De rige landes overflod er for de fattige“. Hele anden del handler om en solidarisk udvikling af menneskeheden. Denne optagethed af verdens virkelige problemer blev endvidere taget op af pave Paul VI i et apostolsk brev, „Aktuelle samfundsproblemer“ fra 1971 og senere af pave Johannes Paul II i fx rundskrivelserne „Mennesket arbejde“ fra 1981 og „Omsorgen for de sociale forhold“ fra 1987.

Andre koncilsdokumenter

En prøvesten på om kirken virkelig ville acceptere den moderne videnskab var spørgsmålet om tolkning af biblen. At konciliet virkelig ville åbne sig for moderne bibelvidenskab fremgår af den dogmatiske konstitution „*Dei Verbum*“. Her kan man i kapitel 3 læse: „I og med at Gud i den hellige skrift har talt gennem mennesker og på menneskevis, bør den, som

tolker Biblen for at erkende, hvad Gud selv har villet meddele os, nøje undersøge, hvad hagiograferne virkelig har haft til hensigt at udtrykke, hvad Gud har villet tilkende-give gennem deres ord. For at få rede på en hagiografs hensigt bør man blandt andet tage hensyn til de „litterære genrer“.

Udlæggeren af Skriften bør altså søge den mening, som hagiografen under egne specielle omstændigheder og i pagt med sin samtid og sin kultur har villet udtrykke og har givet udtryk for ved hjælp af litterære genrer, som man brugte på hans tid.“ Her er helt klart åbnet op for en

Pave Paul VI

moderne kritisk læsning af Biblen, hvilket er en betingelse for, at man kan komme på talefod med den moderne verden.

At kirken nu også ville acceptere og værdsætte andre kulturer fremgår af de bemærkelsesværdige erklæringer „Om de ikke-kristne religioner“ og „Om religionsfriheden“.

Lægmandens rolle

Med Andet Vatikankoncil har kirken løsnet sig fra en klassisk kultur-opfattelse og vedkendt sig en moderne. Men det giver naturligvis en række problemer, som vi kæmper med endnu. For den klassiske kultur-opfattelse anså det ikke for muligt, at den selv skulle opgives. Den havde sig selv som norm, der var i grunden ikke andre kulturer; hvad der var udenfor var på et lavere stade eller det rene barbari.

Denne holdning har kirken endegyldigt forladt. Kirken vil nu være en røst i verden, som man lytter til, hvilket fx på den ene side understreges af utallige lægmænds engagement overalt i verden og på den anden side af de mange rejser, som paverne efter konciliet har foretaget.

Alligevel kan der altid ske det, at kirken måske i omsorg for de troende bliver mest optaget af sine egne

problemer. Men her må kirken ikke overse, at problemet for de troende er, hvor de finder en overbevisende argumentation for det, som de tror.

Den klassiske løsning på dette problem er at henvise til fornuftsargumenter og den historiske tradition, som den er nedfældet af kirken. At tro bliver så et spørgsmål om at acceptere visse trossandheder og moralske forskrifter.

Troen og katekismus

Men skønt både fornuften og historien kan yde værdifulde bidrag, så er de underordnet Guds egen virke i verden. Vi er ikke alene henvist til de katekismer, vi tilbydes. Paulus siger: „Guds kærlighed er udgydt vore hjerter ved Helligånden“ (Rom 5,5). Og „Ved I ikke, at I er Guds tempel, og Guds ånd bor i jer?“ (1 Kor 3,16). De troende er altså „Guds tempel“ her på jorden, og „Gud har sagt: ‘Jeg vil bo og vandre iblandt dem og være deres Gud og de skal være mit folk.’“ (2 Kor 6,16). Man kan også sige, at Gud manifesterer sig, hvor Guds vilje sker, og det sker overalt, hvor mennesker drevet af en heroisk kærlighed kæmper for, at verden bliver et bedre sted at leve i.

For mange moderne kristne er den vigtigste adgang til troen ikke

katekismussandheder, men det er at ane Guds virke i verden gennem mennesker, som formår at indgive andre mennesker livsmod, som stifter fred, som skaber glæde og som gør verden bedre at leve i. „Åndens frugt er kærlighed, glæde, fred, langmodighed, mildhed, godhed, trofasthed“ (Gal 5 22). Det er for mange mennesker netop, når man øje på „Åndens frugter“, at man kommer til troen. Så længe der i kirken er mennesker, som gør „Åndens frugter“ synlige i den verden, som har så hårdt brug for det, behøver kirken ikke frygte, at der ikke er brug for den!

Præsteembedet til kvinder i den katolske kirke?

Af Eva Nordentoft

På mødet i WUCWO (Verdensunion af katolske kvindeorganisationer) i 1993 kom der besked fra Rom om at debat om kvindelige præster ikke var ønsket (læs: tilladt). Ikke at tale om noget kaldte man dengang repressiv tolerance – håbet med et forbud var selvfølgelig at hvad der ikke bliver talt om bliver glemt.

Skal vi igen tale om Paulus' brev til galaterne, hvor det i Kristus Jesus ikke kommer an på om man er træ eller fri, mand eller kvinde? Om der var kvinder med i pinsesalen og blev sendt ud for at forkynde - Maria var der!

– ikke én gang til - sukker nogle!

Men den 22. august 06 var jeg i Aarhus domkirke til ordination af to mænd og en kvinde til som præster at gøre tjeneste i folkekirken. Det var smukt. Jeg tænkte på hvad kardinal Walter Kasper havde sagt ved sit

besøg i Aarhus for to år siden: vi skulle tænke på at give hinanden gaver i stedet for at drøfte hvad der skiller os ad.

Kunne den katolske kirke måske modtage gaven ”de kvindelige præster” efter de mange gode erfaringer, som menigheder i folkekirken har gjort dermed?

Hvad siger den kirkelige tradition?

Den 6. juni 1997 publicerede The Catholic Society of America (CTSA), som samler Nordamerikas fornemste teologer en udtalelse, om kirken har ret til at ændre sin tradition og åbne præsteembedet for kvinder. Adskillige komplicerede teologiske spørgsmål aktualiseres i debatten, især om hvordan man skal afgøre, hvad der er umisteligt i traditionen.

Fra udtalelsen citerer jeg følgende: ”*Hvornår kan en tradition ændres?*”

Eftersom Troskongregationens tekst (1) hævder, at Kirkens mangel på beføjelse til at vie kvinder til præsteembedet er en ufejlbarlig erklæret sandhed, har mange draget den slutning, at spørgsmålet om kvinders vielse til præster er blevet så definitivt fastslået, at ingen fremtidig pave eller noget koncil kan træffe nogen anden beslutning. Kommentarer, efter at Troskongregationens dokument blev publiceret, viser, at adskillige katolske teologer drager både autoritetsgraden og substansen i denne forsikring i tvivl.

Det er vigtigt at skelne mellem, hvad paven og hvad Troskongregationen lærer. Johannes Paulus II lærer, at Kirken ikke har nogen autoritet til at vie kvinder til præsteembedet, at denne lære har sin begrundelse i den ubrudte tradition i Kirken, og at den absolut må følges. Troskongregationen har forklaret, at denne lære hører til trosindholdet og er ufejlbart udtalt af det almindelige og universelle læreembede.

Med hvilken autoritet er disse udtalelser fremsat? Kardinal Ratzinger har forsikret, at paven ikke havde til hensigt definitionsmæssigt at udtale sig *ex cathedra* i sin stillingtagen. Det drejede sig altså ikke om en ufejlbarlig pavelig definition, men

om en udøvelse af det almindelige pavelige læreembede. Teologer har indset, at de må anstrenge sig oprigtigt for at tilpasse deres bedømmelser til pavens. Erfaringen viser, at en sådan anstrengelse måske ikke er tilstrækkelig til at overvinde menneskers tvivl og til at føre det til et oprigtigt indre samtykke.

Troskongregationens udtalelse forandrer ikke den læremæssige tyngde i pavens apostoliske brev. Den ophøjer ikke dens undervisning til en *ex cathedra* definition, selv ikke når den forklarer, at denne lære er blevet fastslået som ufejlbar. Den kanoniske lov siger klart, at ingen lære skal opfattes som ufejlbart defineret, hvis ikke dette forhold udtrykkeligt er fastslået (2). Følgelig er det et faktisk spørgsmål, om et læresætning er blevet defineret som ufejlbar, og Kirkens lov kræver, at dette faktum bliver tydeligt fastslået.

Kirkeretten berettiger katolske teologer til at stille spørgsmål ved de grunde, som Troskongregationen ”klart fastslår”, når den vil bevise, at denne læresætning er udtalt ufejlbart.”

Jeg henviser til den fulde tekst fra CTSA således som den er gengivet på vor portal (www.kadi.dk) og ikke mindst til gennemgangen dér om

Troskongregationens lære har grundlag ”i Guds skrevne ord”, om den fra begyndelsen er ”bestandigt blevet bevaret og tillempet i Kirkens tradition” og om den er ”fastslået som ufejlbar af det almindelige og universelle læreembede”

Det præstelige embede

Katolikkerne i Danmark lever side om side med en folkekirke som indtil for netop ca. 25 år siden har været helt dominerende som fælleskulturel folkelig baggrund; i dag udgør muslimerne og ikke katolikkerne det andetstørste trossamfund i Danmark. I denne situation er der kristne problemstillinger som er vigtige for troværdighedens skyld. Nadverfællesskabet er i dets mangel en forargelse og en uopfyldt længsel. Ord fra Det nye Testamente som ”Jesus forbarmede sig over mængden og gav dem at spise” og ”Dette er mit blod, udgydt for alle” er i stedet for at

være helende og opbyggelige blevet anstødssten for mange.

Koncilet og de følgende paver har understreget at kirkefolket skal deltage i tidens debat, at katolikkerne skal blande sig og lytte til tidens udfordringer. De kristnes enhed i mangfoldighed er nødvendig for troværdighedens skyld.

Folkekirkepræster kan være gifte, og de fleste er det; folkekirkepræster kan være kvinder og mange er det. De katolske præster skal leve i cølibat og kvinder har ikke adgang til præstembedet i den katolske kirke. Man kan ikke nægte at disse forskelle i embedsopfattelsen også bliver overvejet og diskuteret i økumeniske kredse. Spørgsmålet om gifte præster har også været oppe på et møde som den nye

pave havde med biskopper fra hele verden.

En anden af tidens udfordringer er

Billedcollage

kvindespørgsmålet, hvor man ikke på nogen måde er i mål. Kvindearbejdets vej fra kvindekamp til gensidig understøttelse i livet har i Danmark resulteret i en meget vidtgående ligestilling af kønnene. Igen og igen har disse erfaringer ladet katolske kvinder i Danmark rejse spørgsmålet om hvorvidt den katolske kirke ikke har et efterslæb; man fordrer til stor retfærdighed for alle mennesker udadtil, men realiserer det knap så meget indadtil i kirken. Ikke dogmatikken, men den katolske tradition har et efterslæb hvad angår kvinder.

Præsteembedet også for kvinder, skilsmisse og sakramenterne, prævention, aids-bekæmpelse i Afrika er emner som deler meningene indenfor og udenfor den katolske kirke; de belaster også det daglige liv sammen og de opgaver katolikker har sammen med andre kristne i udlandet. (3)

Fremtiden

Benedikt XVI sagde i sit første presseinterview i august 2006 at han vil lytte opmærksomt til biskoppers og lægfolkets tanker og ønsker. Altså må man nu kunne tale!

Unge kvinder i den katolske kirke

holder ikke op med at være katolikker – men de trækker sig fra det frivillige arbejde, fra forvaltningen og fra dialogen i kirken. Det siger statistikken med al tydelighed i Europa.

De føler et efterslæb af retfærdighed og ligeberettigelse og anerkendelse indad i kirken.

Det er ikke et ”IGEN”, men nødvendigheden af et DA CAPO af udveksling af tanker og erfaringer. Derfor er det vigtigt at tage dette spørgsmål op, som ikke er glemt og ikke kan ties ihjel.

”Og Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem; og Gud velsignede dem”

Hvis man synes eftertanken er kedelig, så kan man jo prøve at forestille sig at alle præster var kvinder!

- 1) Ordinatio Sacerdotalis (maj 1994).
- 2) Canon 749,3.
- 3) Eva Nordentofts overvejelser om det præstelige embede er deltvist taget fra en forestående udgivelse fra Danske Kirkers Råd om Økumeniens historie i de sidste 25 år.

Tanker om tilladelse til tridentinsk messe skaber uro

(Kipa) Den franske biskop Pierre Raffin af Metz kritiserer tankerne om, at messen efter den tridentinske ritus kan fejres på lige fod med den gudstjenesteform, der blev vedtaget på Andet Vatikankoncil. Raffin lægger vægt på, at den katolske gudstjeneste ikke er et skuespil, som de troende er samlet om. Desuden mener han, at de fleste katolikker er glade for den nuværende messeform.

Pave Benedikt XVI vil ifølge presseforlydender gøre det lettere at opnå tilladelse til at fejre messen efter den gamle ritus. Nu kan man kun fejre messen efter den gamle ritus, hvor præsten står med ryggen til menigheden, hvis man har fået en speciel tilladelse af de kirkelige myndigheder. Traditionalisterne kræver, at den gamle liturgi skal være almindelig tilladt.

Paven vil efter sigende forenkle procedurerne for at kunne fejre Pius V-messen. Pave Johannes Paul II tillod messefejring på latin efter den gamle ritus under nærmere snævert

definerede omstændigheder. Allerede som formand for Trosælerekongregationen var den nuværende pave kritisk over for forbuddet mod den førkonciliære ritus, og han arbejdede ligeledes på at opnå en forståelse med traditionalisterne.

Kritik af koncilets liturgireform

Sekretæren for Kongregationen for Gudstjenester, ærkebiskop Malcolm Ranjith fra Sri Lanka udtaler, at den tridentinske liturgi ikke er traditionalisternes privatejendom, men en skat for hele kirken. Ranjith kritiserer Andet Vatikankoncils liturgireform for ikke at have opfyldt forventningerne. Selv om han ikke kun vurderer udviklingen efter konciliet som negativ, må man spørge sig selv, om gudstjenestelivet er forbedret i løbet af de sidste 50 år, siger han. Mange troende har forladt kirken, og det skyldes til dels den måde liturgien er blevet behandlet og mishandlet på. I et sekulært samfund har man ladet de

guddommelige mysterier synke ned på et banalt niveau. Han understreger, at han ikke selv er en glødende tilhænger af lefebvirianerne, fordi de desværre ikke er vendt tilbage til det fulde fællesskab med paven.

Liturgireformen var en af grunnerne til spaltningen i 1988 mellem kirken og den franske ærkebiskop Marcel Lefebvre, der senere blev ekskommuniceret. For nylig anerkendte Vatikanet et fransk præstebroderskab, der består af tidligere tilhængere af den ekskommunicerede biskop. I Vatikanet forsøger kommissionen 'Ecclesia Dei' at opnå forståelse med lefebvirianerne, men endnu uden resultat. Iagttagere ser en eventuel tilladelse til at fejre tridentinsk messe som yderligere et forsøg på at opnå genforening med de ultrakonservative traditionalister.

Uro i Frankrig

Der er røre mange steder i Frankrig på grund af de såkaldte traditionalister. Vatikanets anerkendelse af et nyt præstefællesskab i landet bestående af tidligere Lefebvre-tilhængere har givet anledning til bekymring.

Biskoppen af Chartres, Michael Pansard, er overrasket over, at dette fællesskab har meddelt, at det vil oprette et præsteseminarium i hans bispedømme uden at have talt med ham. Dette strider både mod kirkeretten og mod almindelig høflighed, siger han. Biskoppen understreger, at reformerne fra Andet Vatikankoncil ikke er til debat. Nogle ser Vatikanets anerkendelse som et skridt mod forsoning med de ultrakonservative traditionalister, men forsoning opnås ikke ved tilladelser, men må vises i ord og handling, siger Pansard.

(sw)

Løbende nyheder på portalen
www.kadi.dk

Du kan som abonnent læse opdaterede nyheder

Alle kristne har et forhold til enheden i Kristus. Man kan ikke være kristen uden, skriver Jean-Pierre Duclos i denne fabulerende artikel om forholdet til paveembedet og den kristne enhed.

Katolik eller papist?

Af Jean-Pierre Duclos

For en del år siden anklagede et frokostblad de højkirkelige for at være skabskatolikker på grund af deres nadversyn. Jeg blandede mig i diskussionen og gjorde opmærksom på at selvfølgelig måtte de højkirkeliges nadversyn være katolsk ligesom grundtvigianernes, ellers ville de ikke være kristne. Det er nemlig et af kendetegnene for en kristen lære at den er katolsk. Så mødte jeg på gaden en af byens præster som med et blink i øjet sagde til mig: „Kunne du ikke skrive noget om hvad du som papist mener om det at være katolsk?“ Det var ment som et venligt drilleri, men han havde meget mere ret end han selv var klar over. Ja, jeg er papist, og det netop min måde at være katolsk på. Det er fordi jeg føler mig i fællesskab med Roms biskop, at jeg er i fællesskab med alle de andre kristne fra pinsemorgen til i dag og overalt på kloden.

Jeg understreger min måde, fordi der må findes andre måder at være katolsk på, hvis katolicitet er et af den kristne kirkes kendetegn. Der må for eksempel være en måde den danske luthersk-evangeliske kirke er katolsk på, ellers kunne man ikke hver søndag i alle kirker bekende, at vi tror på den almindelige kirke. Jeg ved godt at det på dansk hedder almindelig, men denne oversættelse er misvisende. Trosbekendelsen blev til på græsk i oldkirken, og for at udtrykke kristendommens almindelighed anvendte man et sjældent ord, et filosofisk begreb som betyder det som har et forhold til helheden (kat'olou). Det forener to aspekter i et ord; det ene er at kirken er til for alle, dens universalitet, og det andet at enhver står i personligt forhold til denne helhed. Paulus udtrykker det i billedsprog: Vi er hinandens lemmer. Men et ben eller en arm er ikke

lemmer hvis de står adskilte. De er kroppens ben, legemets arm, og det er fordi jeg hører med i kroppen at er det mit ben og min arm. Hvordan kan vi synliggøre dette fællesskab?

Jeg kaldte før den danske oversættelse af ordet katolsk med almindelig for misvisende. Men det er lige så misvisende at anvende betegnelse katolsk til at beskrive det som netop er et brud på katolicitet. Jeg har ikke sjældent hørt danskere skelne mellem de kristne og katolikkerne. Det er ikke uvenligt ment. Det at være kristen i Danmark, det er selvfølgelig at være medlem af Folkekirken, den almindelige kirke. Og så er der nogle få som adskiller sig og tager betegnelsen katolik som en slags varemærke. Med hvilken ret kan vi gøre krav på et fælles kristent kendemærke til at pege på det, som adskiller os?

Det har vi ingen ret til og derfor betegner vi os selv som romersk-katolske. På denne måde udtrykker vi den særlige måde vi er katolske på. Alle kristne har et forhold til helheden, både i tid og rum: Man kan ikke være kristen uden det. Og den måde vi katolikker gør det på er ved at bekende vores fællesskab med Roms biskop, Peters efterfølger. Katolik eller papist? spurgte jeg i begyndelsen. Svaret er ganske enkelt: Jeg er

katolik ved at være papist.

Nået så langt vil jeg gerne indrømme at betegnelsen papist ikke lyder særlig godt. Det smager af persondyrkelse, af pavelig røgelse. Gud har ingen set, men paven, han kommer i fjernsynet. Så ham tror jeg på. Vrøvl! Ham tror vi med, ikke på. Når en muslim kaldes for muhamedaner opfatter han det som en fornærmelse: han tror på Allah, ikke på hans profet. Da de franske huguenotter i 1500-tallet fandt på at kalde de romtro kristne papister, var det en anklage om at de valgte paven frem for Bibelen som troens fundament. Og Grundtvig gav dem ret: "Trods paverne ordet står og kirken går." Men hvorfor opstille Bibelen og paven som alternativer? Jesus efterlod en menighed, ikke en bog. Kirken var til før Det nye Testamente blev redigeret og nedskrevet. Paulus opfattede sig selv som personligt valgt af Kristus, og alligevel rejste han til Jerusalem for at få bekræftet at hans forkyndelse var i overensstemmelse med resten af menighedens. „Jeg forelagde for dem (apostlene) det evangelium jeg prædikede blandt hedningerne, så jeg ikke skulle løbe eller have løbet forgæves.“ (Gal 2,2.) Vi kristne er ikke Bogens mennesker som

muslimerne er det. Vi er fællesskabets mennesker. Det er først når Bibelen læses i menigheden at den bliver til Guds ord.

At den kristne kirke har brug for en form for embede som sørger for at udtrykke fællesskabet i tid og rum, det man kalder Peters funktion, betyder ikke at den måde den opfyldes i dag i den romersk katolske kirke er den ideelle, ikke engang at det er den eneste mulige. Johannes Paul II var godt klar over det og det fik ham i 1995 at opfordre alle kirkeledere og teologer til „at begynde en broderlig og tålmodig dialog med ham om emnet“. Allerede i 1974 erklærede en luthersk-katolsk samtalegruppe i USA. „Det eneste nødvendige punkt på juridisk plan er at pavens primat skal være tilrettelagt og fortolket på en sådan måde, at det klart tjener evangeliet og Kristi kirkes enhed og at dens udøvelse ikke må kvæle den kristne frihed.“

Det Paulus søgte ved at rejse til Jerusalem, fællesskabet med de andre Kristi lemmer, hvordan får vi det i dag? Gennem embederne, og derfor bygges alle de kristne menigheder på embeder. Indrømmet, bispeembedet dukkede op i kirken efter Peters generation, og overgangen fra ham til de senere biskopper i Rom giver

historikerne en del hovedbrud. Men det at embederne har forandret sig må ikke gøre os blinde for deres berettigelse og deres formål.

Den romerske opfattelse af Peters embede, enhedens tjeneste, tog en skarp drejning ved det 1. Vatikanerkoncil i 1870, og Johannes Paul II har på mange punkter ført den konservative linje videre, som sejrede dengang. Men han fandt også en ny måde at udtrykke fællesskabet på. Jeg tænker her på hans såkaldte apostoliske rejser. Det blev til 105 i alt og de strakte sig over 1 250 000 km, 3,24 gange afstanden til månen har man regnet ud. Men det væsentlige var at det ikke var mennesket Karol Wojtyla, folk flokkedes om. Det var Roms biskop de tog imod. De kom ikke bare for at se giraffen, de kom for at føle sig i fællesskab med den milliard katolikker, som er spredt over hele verden, og også med alle de andre kristne, som havde delt vores tro siden dagene i Jerusalem for over 2000 år siden. Det kom tydeligt frem i de såkaldte ungdomstræf hvor hundredtusinder af unge begejstret tog imod hans indbydelse til at mødes med ham. De hørte slet ikke efter hvad han sagde, men han var et ikon som knyttede dem til alle de unge i verden som er optaget af åndelige

værdier. Og det hører afgjort med til Peters enhedsembede.

Disse rejser bar præg af den centralisme, som de romerske kontorer har udviklet i de to sidste århundreder. Johannes Paul II opførte sig lidt som en enehersker. Hvorfor kom det ikke tydeligere frem, at det var Roms biskop som besøgte de tyske eller danske katolikker for at udtrykke vores fællesskab i troen? Jeg drømmer om en tale hvor paven ville have bragt en lokal kirke en hilsen fra hans eget bispedømme i Rom eller fra andre af de bispedømmer han lige havde besøgt. Det ville svare fuldstændig til den rolle, Ignatius af Antiokia (død i 110) tildelte Roms kirke, formandskab i kærligheden. Ja, Roms kirke har en særlig funktion i enhedens tjeneste, men den skal opfyldes i kærlighed.

Da Jesus forlod apostlene på himmelfartsdagen efterlod han dem den opgave selv at finde ud af hvordan det kristne fællesskab skulle udtrykkes i rum og tid. Den blev løst på forskellige måder, men hver kirke må finde sin egen vej. For et par år siden udkom bogen „Gud som har børnene kær“ hvor 8-årige Mille citeres for denne bemærkning: „I Danmark har vi ikke brug for en pave, for vi er nemlig kristne.“ Hun er ikke klar over at for at være kristen uden pave må man finde en anden måde at virkeliggøre vores fællesskab på i tid og rum med alle de andre kristne. Folkekirken må for at være den kristne kirke i Danmark finde sin egen måde at udtrykke, at den hverken begyndte med Hans Tausen eller er begrænset til at være nord for Flensborg.

*I Katolsk Orientering nr. 9, 2005
besvarede Kirsten Kjærulff i „Brev-
kassen“ et spørgsmål om forskellen
på katolsk og protestantisk tro.*

Hans Christensen har undret sig
og skrevet følgende indlæg:

Evangelisk-Luthersk 1

Det er synd for vore lutherske søstre
og brødre og endnu mere synd for os,
hvis ikke Kirsten Kjærulffs svar i
Katolsk Orientering fra april/maj
2005 på „hvad forskellen er på
katolsk og protestantisk tro“ bliver
korrigeret.

Da læserbreve skal være korte, vil
jeg koncentrere mig om nadveren.

Luther holdt stædigt fast på
realpræsensen (ligesom vi): „Det er
vor Herre Jesu Kristi sande legeme
og blod under brødet og vinen“. Det
er et altomfattende - om man vil -
holistisk synspunkt. Luther vender
sig skarpt mod Zwingli og Svær-
merne, som ville skille det åndelige
og det fysiske ad, så Kristus kun
skulle være åndelig tilstede i et
symbolsk mindemåltid bl.a. med den
begrundelse at Jesus som person
allerede sidder ved Faderens højre.
Luther har nogle meget lidet kriste-
lige udtalelser om Zwingli og Svær-
merne desangående.

Luther ser Nadveren som Myste-

rium Fidei - Troens Mysterium.
Mysterium bruges ofte synonymt
med Sakramente. Vi bekender Nadve-
ren som Troens Mysterium i hver
eneste messe.

Luther afviste transsubstan-
tiationslæren, defineret på 4.
Laterankoncil år 1215, bl.a. fordi han
ikke mente, at man skulle søge en
forklaringsmodel (altså svar på
hvordan Kristus er til stede) på en
realitet, der er et Mysterium og
dermed Troens eje. Naturligvis har
Luthers efterfølgere mod hans råd
ikke kunnet lade være med at søge
forklaringsmodeller på, hvordan
Kristus er til stede i Nadveren. Det
sker sandelig også indenfor vor egen
Kirke. Nogle viser sig at være gode,
andre ikke. Men ingen forklaringer,
om de så er nok så gode eller
fromme, kan erstatte tro, håb og
kærlighed til Jesu løfte givet ved den
sidste og alle senere nadverfejring.

Skam få den, der ikke mener, at en
troende lutheraner i nadveren modta-
ger og forener sig med sin og vor
Herre Jesus Kristus til „syndernes
forladelse, liv og salighed“.

Som kilde er hovedsagelig brugt:
Den Danske Folkekirkes Bekendel-
sesskrifter + Kommentar ved Peder
Nørgaard-Højen. Anis 2004.

Jacob Munck fortsætter debatten:

Evangelisk - Luthersk 2

Når katolsk og luthersk nadverforståelse er helt forskellig, er det fordi at Luther ikke mente, at der skete en forvandling af brødet og Vinen til Kristi Legeme. Han mente at Kristi Legeme var til stede „under brødet og vinen“ eller i en åndelig form i det lokale, hvor den lutherske nadver blev udøvet. Men han troede ikke på nogen forvandling (transsubstantiation) og derfor er det ikke korrekt at sige, at Luther troede på realpræsens. Realpræsens forudsætter nemlig en forvandling, ellers er det uden indhold.

Det at lutheranere, hverken i teori eller praksis, tror på realpræsens, viser sig ved at de hælder den anvendte altervin tilbage i flasken eller smider den i køkkenvasken. Oblaterne, som er anvendt til nadver, men ikke uddelt, lægges også tilbage i æsken eller smides ud. Enten er der altså tale om groft blasfemi, eller

også er der tale om at brødet er forvandlet tilbage igen til at være almindeligt brød. Eller også er forklaringen den, at det - iflg. præsten og menigheden - aldrig har været andet end brød.

Lutherske menigheder har i dag nadverfællesskab og er i mange tilfælde fusioneret med calvinske og zwinglianske menigheder, hvor man dyrker en symbolistisk nadverforståelse. Det er muligt at Luther selv ønskede en forståelse af nadveren som værende indtagelse af Kristi Legeme, men han reviderede den klassiske lære fra Thomas Aquinas om forvandling, og derved lagde han grundlaget for det teologiske og moralske forfald, som lutheranismen har gennemgået i de sidste

450 år. Dette giver sig f.eks. udtryk i det, at enhver frit kan deltage i den lutherske nadver, uden først at have renset sin samvittighed ved skriftemål.

*Martin Luther malet af
Lucas Cranach den Ældre
1529*

At vi katolikker ikke kan deltage i luthersk nadver og ikke invitere lutheranere til at deltage i vores, har den simple årsag, at Luther blev exkommuniceret. Og dermed er de, der følger ham, også exkommunicerede fra den romersk-katolske kirke.

Det ville vel heller ikke være helt rimeligt eller forståeligt for almindelige katolikker, at de kan blive udelukket fra nadveren i deres egen katolske kirke, hvis de har begået alvorlige synder som de ikke har bekendt. Men samtidig skulle protestanter, som har tilladelse fra deres egen kirke til at begå synder, som er forbudt i den katolske, have lov til at gå til nadver. Resultatet ville blive, at

katolikker er udelukket, men protestanter bydes velkommen, i den katolske kirke.

For protestanter er kirken en forening, som man kan melde sig ind og ud af, men for os er kirken en hellig institution, som man bliver medlem af ved dåben og som man - i realiteten - ikke kan forlade igen. Nadveren er der, hvor menigheden samles i fællesskab med Kristus og det er centrum i hele vor kirke og i det katolske liv. Jeg håber derfor aldrig, at der vil ske et sådant teologisk og moralsk forfald, som protestantismen har gennemgået.

For hvad skal vi så overhovedet bruge den katolske kirke til?

Mere debat

Der er mere debat på vores portal www.kadi.dk

Hvis du melder dig ind, kan du læse artikler og følge med i debatten - det er gratis.

Hvis du bliver abonnent, modtager du bladet og kan på portalen læse artikler, opdaterede nyheder samt følge med og deltage i debatten.

Redaktion

Philip Palmer Jørgensen (ansv.)
Dan Eriksen
Eva Nordentoft
Hans Christensen
Jean-Pierre Duclos
Karlheinz Löhrer
Kjeld Wogensen
Kurt Hansen

Nyhedsredaktion

Susanne Wogensen

Redaktionssekretær

Poul Erik Magnussen

Layout

Susanne Wogensen

Katolsk dialog & information er en videreførelse af Katolsk Dialog, der i 89 år blev udgivet af jesuiterpræsterne senest ved Niels Steensens Kollegium, København.

Målsætningen for bladet, der kan ses på s. 2, er uforandret i forhold til det tidligere Katolsk Dialog.

Logoet er fremstillet af Anne Kathrine Vestergaard.

Logoets to åbne cirkler symboliserer den åbne dialog. Cirklerne mødes i et skæringspunkt og danner et levende, dynamisk kors, som fortæller os at dialogen finder sted på et kristent grundlag. Hele logoet er i bevægelse, og minder os om at dialog og information kan skabe bevægelse og fornyelse.

Katolsk dialog & information udgives af redaktionen og udkommer 4 gange om året. Som abonnent får man desuden adgang til portalen www.kadi.dk, som løbende opdateres med nyheder.

Abonnement koster 300 kr. om året og bestilles ved henvendelse til kassereren: Karlheinz Löhrer, Hvalsøvej 4, 2700 Brønshøj, eller e-mail: kloehrer@tiscali.dk
Indbetaling af beløbet på girokonto 1-016-6373 med angivelse af indbetalers navn og adresse.

Citater skal forsynes med angivelse af 'Katolsk dialog & information' som kilde; optryk af hele artikler må kun ske med forfatterens tilladelse.

Indlæg sendes til Philip Palmer Jørgensen, Skovholmvej 25, 2920 Charlottenlund

ISSN 1901-9823

Katolsk dialog & information

Kalkmaleri fra Jetsmark kirke. Foto Susanne Wogensen